

Materiały faktograficzne

Raport z analizy potencjału turystyczno-kulturowego powiatu aleksandrowskiego

Marcin Gorączko,
gorgon@utp.edu.pl,
Wydział Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska, Politechnika Bydgoska im. J. i J.Śniadeckich

Aleksandra Gorączko
Wydział Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska, Politechnika Bydgoska im. J. i J.Śniadeckich

Abstrakt: Powiat aleksandrowski jest piętnastym z kolei mikroregionem z obszaru województwa kujawsko-pomorskiego, dla którego przeprowadzono kompleksową analizę potencjału turystyczno-kulturowego. Została ona oparta na metodzie opracowanej w tym celu i opublikowanej pierwotnie w monografii A. Mikos v. Rohrscheidt "Turystyka Kulturowa. Fenomen, potencjał, perspektywy", Gniezno, 2008. Uwzględnia ona potencjalne cele turystyki kulturowej w powiecie, pozostałą ofertę czasu wolnego oraz inne czynniki, wpływające na turystykę kulturową, infrastrukturę turystyczną oraz komunikacyjną, noclegową i gastronomiczną. Waloryzację przeprowadzono metodą bonitacji punktowej z odpowiednio dobranymi kryteriami oceny, odpowiadającemu skali popularności danej grupy atrakcji i typu wypraw kulturowych.

I. Dane dotyczące przebiegu badania

Obszar badania: powiat aleksandrowski

Lokalizacja: województwo kujawsko-pomorskie

Zasięg: mikroregion

Metodologia: metoda oceny potencjału turystyczno-kulturowego mikroregionów zawarta w: Mikos von Rohrscheidt A., 2016, Turystyka kulturowa. Fenomen, potencjał, perspektywy (Wyd.3) Wyd. KulTour.pl, Poznań.

Kwerenda źródłowa literatury i materiałów: grudzień 2020

Zapytania waloryzacyjne w obiektach i wizje lokalne: grudzień 2020 - styczeń 2021

Badania terenowe: grudzień 2020 – styczeń 2021

Przeprowadzający badanie terenowe: Marcin Gorączko, Aleksandra Gorączko

Data wypełnienia formularza: luty - wrzesień 2021

II. Formularz waloryzacyjny

Kategoria I: Potencjalne cele turystyki kulturowej**I.A: Zabytki:****I.A. a) Obiekty sakralne:**

Historyczna katedra² (12 punktów),

brak

Historyczna bazylika³ (za pierwsze dwie, punkty tylko wówczas, jeśli nie są katedrami) (6),

brak

Historyczny zespół sakralny⁴ dużej wielkości Z (pierwsze dwa) (6)

brak

Mniejszy lub częściowo zachowany historyczny zespół sakralny (pierwsze dwa) (3)

Zespół klasztoru franciszkanów z XVII w. w Nieszawie (3)

Historyczna znacząca świątynia innych religii ZD⁵ (za pierwsze dwie) (6)

brak

Sanktuarium historyczne⁶ o znaczeniu międzynarodowym⁷ (10)

brak

Sanktuarium historyczne o znaczeniu krajowym lub regionalnym (diecezjalnym)⁸ (jedno pierwsze) (6)

brak

Sanktuarium o znaczeniu ponadregionalnym bez historycznego kultu (za pierwsze dwa) (7)

brak

Inne sanktuarium tej rangi lub sanktuarium o znaczeniu regionalnym bez historycznego kultu (za pierwsze dwa) (3)

Sanktuarium Matki Bożej Pani Kujaw w Ostrowąsie, gm. Aleksandrów Kujawski (3)

Inna historyczna stale dostępna świątynia innych wyznań i religii (4)

Cerkiew polowa pod wezwaniem św. Michała Archaniola w Ciechocinku (4)

Inna świątynia innych wyznań i religii Z (2)

Prawosławna kaplica filialna pw. św. Aleksandra Newskiego w Aleksandrowie Kujawskim (2)

Aktualna siedziba biskupia⁹ (6)

brak

Inny obiekt sakralny o znacznych walorach architektonicznych (pierwsze trzy) (4)

Kościół Wszystkich Świętych i św. Hieronima (XVI/XVII w.), w Raciążku gm.

Aleksandrów Kujawski (4)

Kolegiata Świętych Apostołów Piotra i Pawła (XIX/XX w.) w Ciechocinku (4)

Kościół św. Jana Chrzciciela (XVI-XIX w.) w Służewie, gm. Aleksandrów Kujawski (4)

I.A. b) Zamki i pałace:

Monumentalny zamek lub pałac historyczny¹⁰, miejsce ważnych wydarzeń¹¹ ZD (za pierwsze trzy) (12)

brak

Monumentalny zamek lub pałac historyczny, ZD (za pierwsze trzy) (10)

brak

Zamek lub pałac historyczny, miejsce ważnych wydarzeń ZD (za pierwsze trzy) (5)

brak

Zamek lub pałac historyczny ZD (za pierwsze trzy) (3)

brak

Zamek lub pałac stylizowany¹² D (za pierwsze dwa*) (2)

Eklektyczny Pałacyk Trojanowskich z 1900 r. w Aleksandrowie Kujawskim (obecnie placówka oświatowa) (2)

Dwór lub inna rezydencja, miejsce ważnych wydarzeń ZD (za pierwsze trzy**) (6)

brak

Ruina historycznego zamku/grodu/pałacu D (za pierwsze trzy***) (2)

Ruiny zamku biskupiego z XIV-XVIII w. w Raciążku (2)

Ruina historycznego zamku, pałacu, grodu niedostępna (za pierwsze trzy****) (1)

brak

I.A. c) Inne zabytkowe obiekty architektoniczne i techniczne:

Średniowieczny cenny zespół urbanistyczny¹³ z rynkiem i ulicami, zachowany w znacznej części (za pierwsze trzy) (12)

brak

Inny cenny zespół urbanistyczny na przynajmniej krajową skalę (10)

Zespół urbanistyczny uzdrowiska w Ciechocinku (10)

Historyczny zespół urbanistyczny z rynkiem, zachowany we fragmentach (pierwsze dwa) (3)

Średniowieczny układ urbanistyczny Nieszawy (3)

Budynek o znacznych walorach architektonicznych¹⁴, miejsce ważnych wydarzeń ZD (pierwsze trzy) (6)

brak

Budynek o znacznych walorach architektonicznych, miejsce ważnych wydarzeń^{*15} Z (pierwsze dwa*) (3)

brak

Budynek o znacznych walorach architektonicznych ZD (pierwsze trzy**) (4)

Teatr letni w Ciechocinku (XIX w.) (4)

Budynek – miejsce ważnych wydarzeń ZD (pierwsze dwa***) (4)

Dworek Prezydenta RP w Ciechocinku (4)

Budynek o znacznych walorach architektonicznych Z (pierwsze trzy****) (3)

Pałac Dyrekcji Uzdrowisko Ciechocinek (neobarokowy, z 1910 r., obecnie administracja uzdrowiska) (3)

Łazienki nr 1, 2 i 4 w Ciechocinku (XIX i XX w., nadal funkcjonujące obiekty uzdrowiskowe) (3)

Dworzec Kolejowy w Aleksandrowie Kujawskim (częściowo dostępny, częściowo zagospodarowany) (3)

Budynek, miejsce ważnych wydarzeń Z (pierwsze dwa*****) (1)

brak

Historyczne fortyfikacje miejskie zachowane w znacznej części ZD (4)

brak

Znaczne fragmenty historycznych fortyfikacji miejskich (2)

brak

Ruiny fortyfikacji miejskich (1)

brak

Zachowane w znacznej części zespoły zabytkowe związane z dziejami innych niż polska grup etnicznych (za pierwsze dwa zespoły) (7)

brak

Pojedyncze zabytki związane z dziejami innych grup etnicznych ZD (za pierwsze dwa*) (4)

Ukraiński Cmentarz Wojskowy z lat 1920-1921, tzw. Kozacka Mogiła, w Aleksandrowie Kujawskim (4)

Częściowo zniszczone lub niedostępne obiekty związane z innymi grupami etnicznymi (pierwsze dwa) (1)

brak

Zabytek techniki/obiekt przemysłowy o znaczeniu międzynarodowym ZD (pierwszy) (10)

Zespół tężni solankowych w Ciechocinku, największy na świecie (10)

Zabytek techniki/obiekt przemysłowy o znaczeniu krajowym ZD (pierwsze dwa*) (7)

brak

Zabytek techniki/obiekt przemysłowy o znaczeniu regionalnym ZD (do trzech***) (3)

Warzelnia soli w Ciechocinku (3)

Historyczna funkcjonująca stale¹⁶ linia kolejowa lub żegluga (tylko za przystanek początkowy lub końcowy danej linii) (6)

brak

Historyczna funkcjonująca sezonowo lub nieregularnie linia kolejowa lub żegluga (lub przystanki pośrednie linii stałej) (za pierwszy przystanek* 4)

Aleksandrów Kujawski, pierwotnie stacja graniczna Kolei Warszawsko-Bydgoskiej, obecnie linia nr 18 Kutno-Piła (4)

I.A. d) Obiekty militarne:

Zespół forteczny o bardzo dużym znaczeniu militarnym, zachowany w znacznej części ZD (10)

brak

Zespół forteczny o mniejszym znaczeniu lub zachowany w mniejszej części* ZD (4)

brak

Zespół forteczny o mniejszym znaczeniu, dostępny sezonowo lub w mniejszej części** (2)

brak

Pojedyncze zachowane obiekty forteczne ZD (za pierwsze dwa***) (2)

brak

Pojedyncze obiekty forteczne częściowo dostępne, ruiny fortec (pierwsze dwie****) (1)
brak

Zachowana w dużej części, dostępna linia umocnień, ważna strategicznie (pierwsze dwie) (4)

brak

Zachowana w niewielkiej części, dostępna linia umocnień* (2)

brak

Pojedyncze dostępne fragmenty umocnień (pierwsze dwa)** (1)

Niemieckie schrony bojowe z 1944 r. wzdłuż Tążyny (1)

Dodatkowe punkty za obiekty dziedzictwa kulturowego:

Obiekt Dziedzictwa Kulturowego o znaczeniu międzynarodowym ZD: UNESCO (dodatkowo 30),

brak

Obiekt będący na polskiej liście Pomników Historii ZD (dodatkowo, jeśli nie znajduje się on na liście UNESCO) (15)

Ciechocinek, zespół tężni i warzelni soli wraz z parkami Tężniowym i Zdrojowym (od 2017 r.) (15)

Przy braku ogólnej dostępności obiektów z tej grupy punkty są odejmowane, pozostawia się tylko 1/3 punktów przyznanych za dany obiekt, jeśli inaczej nie wskazano.

nie dotyczy

Dodatkowe punkty za wszystkie miejsca lub obiekty wpisanych powyżej klas:

Za stałych przewodników miejskich oprowadzających po obiektach lub przewodników obiektowych w j. polskim (za pierwsze pięć) (po 2 pkt)

brak

Za minimum dwa języki obce w ofercie przewodników (w pierwszych pięciu obiektach) (1 pkt)

brak

Za możliwość zamówienia przewodnika obiektowego** (pierwsze pięć) (1 pkt)

Uzdrowisko Ciechocinek (2)

Za minimum dwa języki obce w ofercie przewodników (w pierwszych pięciu) (po 1 pkt)

brak

Przewodniki elektroniczne po miejscu lub obiekcie (za pierwsze trzy) (1),

brak

Mikroeventy¹⁷ oferowane podczas każdego zwiedzania grupowego miejsca lub obiektu (pierwsze 2) (po 2 pkt)

brak

Mikroeventy dostępne na zamówienie grupowe podczas zwiedzania miejsca lub obiektu (za pierwsze 2) (po 1 pkt)

brak

Wersje obcojęzyczne przewodników elektronicznych (przynajmniej dwie wersje obcojęzyczne, w pierwszych trzech obiektach) (dodatkowo po 1 pkt)

brak

Własny materiał informacyjny w obiekcie, jak publikacje monograficzne, albumy (za pierwsze trzy obiekty) (1 pkt),

brak

Własny materiał informacyjny w obiekcie w językach obcych (przynajmniej dwóch) w pierwszych trzech obiektach (1 pkt)

brak

Za bardzo dobry (2) lub dobry (1) stan konserwacji i estetyki najważniejszych trzech obiektów (element uznaniowy) można doliczyć w sumie od 1 do 2 punktów dla całego regionu).

brak

I.B. Miejsca historyczne lub znaczące:

I.B. a) Budowle historyczne i monumenty:

Monumenty (pomniki) o znaczeniu międzynarodowym¹⁸ (każdy) (8)

brak

Monumenty (pomniki) o znaczeniu krajowym¹⁹ (do trzech*) (6)

brak

Monumenty (pomniki) o znaczeniu regionalnym²⁰ (do trzech**) (2)

brak

Pomniki lub obiekty małej architektury²¹ o znaczeniu lokalnym (do trzech***) (1)

Fontanna "Grzybek" w Ciechocinku (1)

Pomnik Stanisława Staszica w Ciechocinku (1)

Figura św. Jana Nepomucena w Ciechocinku (1)

Pomnik Dr Romana Ignatowskiego w Ciechocinku (-)

Pomnik konstytucji w Aleksandrowie Kujawskim (-)

Pomnik Fortepian Chopina w Służewie, gm. Aleksandrów Kujawski (-)

Miejsca historyczne²² o znaczeniu międzynarodowym (do trzech) (8)

brak

Miejsca historyczne o znaczeniu krajowym (do trzech) (4)

Otłoczyn, miejsce największej katastrofy kolejowej w Polsce (pomnik, wydarzenia okolicznościowe) (4)

Miejsca historyczne o znaczeniu regionalnym, (do trzech**) (2)

Raciążek, miejsce podpisania porozumienia polsko-litewsko-krzyżackiego w 1404 roku (2)

Miejsca związane z akcją utworów literackich o międzynarodowym znaczeniu (za pierwsze trzy) (3)

brak

Miejsca związane z akcją utworów literackich o krajowym znaczeniu (za pierwsze trzy) (2)

Ciechocinek, Kępa Dzikowska, Aleksandrów Kujawski, Otłoczyn, miejsca związane z powieścią Zbigniewa Nienackiego "Wyspa Złoczyńców" (2)

Miejsca związane z biografią osób o krajowym znaczeniu²⁴ (do trzech) ZD (2)

Ciechocinek, miejsce zamieszkania i działalności Wasyla Szmidta (Don Wasyla) romskiego piosenkarza, poety animatora ruchu kulturalnego polskich Cyganów (2)

Miejsca związane z biografią osób o krajowym znaczeniu niedostępne lub częściowo zachowane (za pierwsze dwa*) (1)

Łazieniec (dom rodzinny, własność prywatna), Ciechocinek (LO), miejsca związane z biografią Edwarda Stachury, poetycki Zagubin (1)

Nieszawa, miejsca związane z biografią Ferdynanda A. Ossendowskiego (1876-1945), pisarza, publicysty, podróżnika, „polskiego Karola Maya” (1)

Miejsca związane z biografią osób o regionalnym znaczeniu (pierwsze dwa) (1)

Ciechocinek, związany z biografią Janusza Żernickiego (1939-2001), poety (1)

Ciechocinek, związany z biografią Marka Grzesia, (1946-2020), geografa, hydrologa (1)

Służew, Aleksandrów Kujawski związane z biografią Wacława Bębnowskiego (1865-1945), rzeźbiarza (-)

Miejsca związane z biografią osób innej narodowości, ważnych w skali krajowej dla tych narodowości (za pierwsze dwa) (2)

brak

I.B. b) Cmentarze historyczne

Nekropolia zbiorowa władców Polski (8),

brak

Nekropolia zbiorowa innych znanych w skali kraju osobistości (do trzech) (5)

brak

Nekropolia zbiorowa znanych osobistości w skali regionu (do trzech) (2)

Cmentarz parafialny w Aleksandrowie Kujawskim (2)

Cmentarz parafialny w Ciechocinku (2)

Pojedyncze miejsce pochówku osobistości znanej w skali międzynarodowej (6)

brak

Pojedyncze miejsce pochówku osobistości znanej w skali kraju (do trzech) (2)

brak

Pojedyncze miejsce pochówku osobistości znanej w skali regionu (do trzech) (1)

brak

Inny cmentarz zabytkowy z ciekawymi obiektami sztuki sepulkralnej*** (do dwóch)

ZD (1)

Cmentarz parafialny w Służewie (1)

Cmentarz Ewangelicko-Augsburski w Ciechocinku (1)

Za każdy cmentarz zabytkowy lub inną nekropolię o znacznie ograniczonej dostępności²⁵ – odejmuje się połowę przyznanych punktów
nie dotyczy

I.B. c) Budowle współczesne²⁶

Budowle współczesne o bardzo wysokiej wartości architektonicznej ²⁷ D (do dwóch) – (5)

brak

Budowle współczesne o bardzo wysokiej wartości architektonicznej (nie dostępne) (do dwóch*) (2)

brak

Budowle współczesne o wysokiej wartości architektonicznej²⁸ (do trzech**) (1)

brak

I.C) Pojedyncze dzieła sztuki:

Pojedyncze²⁹ obiekty sztuki historycznej o znaczeniu międzynarodowym³⁰ (10)

brak

Pojedyncze obiekty sztuki o znaczeniu krajowym (do trzech) (5)

brak

Pojedyncze obiekty sztuki o znaczeniu regionalnym (do trzech*) (3)

Stalle w kościele św. Jadwigi w Nieszawie (3)

Obiekty, instalacje lub zespoły sztuki współczesnej o znaczeniu międzynarodowym (9)

brak

Obiekty, instalacje lub zespoły sztuki współczesnej o znaczeniu krajowym (do trzech*)

(5)

brak

Obiekty, instalacje lub zespoły sztuki współczesnej o znaczeniu regionalnym (do trzech**) (2)

brak

I.D. Muzea i wystawy (w tym skanseny, galerie, muzea techniki)

Muzea o znaczeniu międzynarodowym³¹ (10)

brak

Muzea o znaczeniu krajowym³² (do trzech) (8)

brak

Muzea o znaczeniu regionalnym³³ (do trzech) (5)

brak

Muzea o znaczeniu lokalnym (do trzech***) (2)

Muzeum Stanisława Noakowskiego w Nieszawie, filia Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej we Włocławku (2)

Muzeum Warzelni Soli i Lecznictwa Uzdrowskiego w Ciechocinku (2)

Muzea typu skansenowskiego duże³⁴ o przynajmniej regionalnym zasięgu (10)

brak

Inne muzea typu skansenowskiego (za pierwsze dwa) (6)

brak

Zorganizowane w ostatnim roku wystawy czasowe o zasięgu krajowym (w sumie za pierwsze trzy) (4)

brak

Zorganizowane w ostatnim roku wystawy czasowe o zasięgu regionalnym* (w sumie za pierwsze trzy) (2)

brak

Organizacja Nocy Muzeów w regionie na dużą skalę (ponad 10 placówek) (4)

brak

Organizacja Nocy Muzeów w regionie na mniejszą skalę* (3-9 placówek) (2)

brak

Lokalne izby pamięci, ogólnodostępne prywatne kolekcje pamiątek (do trzech****) (1)

Aleksandrowska Izba Historyczna w Aleksandrowie Kujawskim (1)

Muzeum parafialne w Raciążku (1)

Samodzielne prezentacje multimedialne (pierwsze dwie) (4)

brak

Przy wszystkich uwzględnionych powyżej muzeach i ekspozycjach **dotatkowe** punkty za:

Ekspozycje i prezentacje multimedialne (do dwóch) (2)

brak

Wersje obcojęzyczne ekspozycji i prezentacji multimedialnych (do dwóch) (za każdą 1)

brak

Ekspozycje i prezentacje³⁵ albo samodzielne placówki muzealne związane tematycznie z innymi grupami narodowymi lub etnicznymi, dziejami innych państw lub narodów (za pierwsze dwie z objaśnieniami w innym języku) (3)

brak

Przewodniki elektroniczne (1)

brak

Wersje obcojęzyczne przewodników elektronicznych (do 2 języków za każdy:) (1)

brak

Przewodnicy obiektowi stali (2)

brak

Przewodnicy obcojęzyczni obiektowi stali za każdy język do trzech (1)

brak

Przewodnicy obiektowi na wcześniejsze zamówienie** (1)

brak

Przewodnicy obiektowi na wcześniejsze zamówienie w przynajmniej 2 językach obcych (w braku stałych), za każdy język do trzech (1)

brak

Mikroeventy oferowane podczas każdego zwiedzania grupowego muzeum (pierwsze 2) (po 2 pkt)

brak

Mikroeventy dostępne na zamówienie grupowe podczas zwiedzania muzeum (za pierwsze 2) (po 1 pkt)

Muzeum Warzelni Soli i Lecznictwa Uzdrowskiego w Ciechocinku (1)

Własny materiał informacyjny³⁶, wydany nie dawniej niż przed 5 laty (1)

brak

Wersje obcojęzyczne własnego materiału informacyjnego (min. dwie wersje) (1)

brak

Sklep muzealny otwarty w godzinach pracy muzeum (1)

Muzeum Warzelni Soli i Lecznictwa Uzdrowskiego w Ciechocinku (1)

Przy muzeach o znaczeniu **krajowym** dodatkowe punkty za:

Opis zbiorów w językach obcych (1)

nie dotyczy

Pojedyncze eksponaty (kolekcje) o znaczeniu międzynarodowym³⁷ (do dwóch) (2)

nie dotyczy

Przy muzeach **regionalnych i lokalnych** punkty dodatkowe za:

Stałe godziny otwarcia (1)

Muzeum Warzelni Soli i Lecznictwa Uzdrowiskowego w Ciechocinku (1)

Pojedyncze eksponaty lub kolekcje o znaczeniu międzynarodowym (do dwóch w sumie) (2)

brak

Pojedyncze eksponaty o znaczeniu krajowym (najwyżej jeden) (1)

brak

Każdą wystawę tematyczną stałą powyżej czterech (do dwóch w sumie) (1)

brak

Własny materiał informacyjny, opracowania mniejsze (brozury, foldery) (1)

Muzeum Warzelni Soli i Lecznictwa Uzdrowiskowego w Ciechocinku (1)

I.E. Eventy kulturowe:

Regularne³⁸ eventy kultury wysokiej³⁹ o znaczeniu⁴⁰ międzynarodowym (7)

brak

Regularne eventy kultury wysokiej o znaczeniu krajowym (do dwóch) (6)

Festiwal Wielka Gala Tenorów w Ciechocinku (lipiec, 16 edycja w 2020 roku) (6)

Regularne eventy kultury wysokiej o znaczeniu regionalnym (do dwóch) (4)

Festiwal Operowo – Operetkowy w Ciechocinku (sierpień, 23 edycja w 2020 roku) (4)

Ogólnopolskie Spotkania Poetów BIAŁA LOKOMOTYWA (Aleksandrów Kujawski - Łazieniec) (20 edycja w 2021 roku) (4)

Regularne eventy kultury masowej⁴¹ o znaczeniu międzynarodowym (7)

brak

Regularne eventy kultury masowej o znaczeniu krajowym (do trzech) (6)

Międzynarodowy Festiwal Piosenki i Kultury Romów w Ciechocinku (lipiec, 24 edycja w 2020 roku) (6)

Regularne eventy kultury masowej o znaczeniu regionalnym (do trzech) (4)

Spotkania z Folklorem Kujaw i Ziemi Dobrzyńskiej w Ciechocinku (czerwiec, 49 edycja w 2020 roku) (4)

Festiwal Parzybroda - Aleksandrów Kujawski i Ciechocinek (sierpień, X edycja w 2020 roku) (4)

Festiwal Piosenki Młodzieży Niepełnosprawnej w Ciechocinku (4)

Kujawsko-Dobrzyński Dzień Kultury Rolniczej, Leśnej i Łowieckiej w Ciechocinku (-)

Regularne inscenizacje historyczne lub militarne o znaczeniu międzynarodowym (7)
brak

Regularne inscenizacje historyczne lub militarne o znaczeniu krajowym (do dwóch)
(6)
brak

Regularne inscenizacje historyczne lub militarne o znaczeniu regionalnym (do dwóch) (4)
brak

Rzadsze⁴² eventy kultury wysokiej lub masowej o znaczeniu międzynarodowym
(jeden)(4)
brak

Regularne działanie na terenie regionu⁴³ grup inscenizacji historycznej (za pierwsze dwie) (5)

Chorągiew Zaciężna Ziemi Kujawskiej, Aleksandrów Kujawski, istnieje od 2018 r.
(-)

Dodatkowy punkt przyznaje się za każdy dzień trwania danego eventu kultury masowej ponad 4 dni, (jednak nie więcej niż 3 punkty w sumie)
brak

I.F. Funkcjonujące zakłady przemysłowe:

Z ofertą turystyczną (do dwóch) (2)
brak

Z ofertą kulturową⁴⁴ (do dwóch): (2)
Warzelnia soli w Ciechocinku (2)

Mikroeventy oferowane podczas każdego zwiedzania grupowego zakładu (pierwsze 2)
(po 2 pkt)
brak

Mikroeventy dostępne na zamówienie grupowe podczas zwiedzania zakładu (za pierwsze 2) (po 1 pkt)
(punktowane w kategorii I.E)

Dodatek za obsługę w językach obcych: (minimum dwa języki obce) (za każdą ofertę)
(1)

brak

I.G. Kulturowo znacząca oferta przyrodnicza:

ZOO, Akwaria, Parki Dzikich Zwierząt, inne duże obiekty zoologiczne (za każdy do trzech) (4)

brak

Park Narodowy z Muzeum Przyrodniczym na terenie regionu⁴⁵ (za każdy) (8)

brak

Park Krajobrazowy na terenie regionu (do trzech) (2)

brak

Rezerwat przyrody na terenie regionu (Poza Parkami Narodowymi i Krajobrazowymi) do trzech) (1)

Rezerwat przyrody Ciechocinek, florystyczny, słonoroślowy (1)

Rezerwat przyrody Uroczysko Koneck, leśny (1)

Ogród Botaniczny, Palmiarnia, Arboretum (za pierwsze dwa obiekty) (4)

brak

Ogród przy rezydencji, park kultywowany (za pierwsze dwa obiekty) (2)

Park dworski w Zakrzewie (2)

Park dworski w Seroczkach, gm. Zakrzewo(2)

Park miejski duży kultywowany (pow. od 4 ha) z obiektami sztuki (za pierwsze dwa)
(2)

Park Zdrojowy w Ciechocinku (19 ha, zabytkowa pijalnia wód, muszla koncertowa, dywany kwiatowe i in.) (2)

Park Tężniowy w Ciechocinku (2)

Park miejski duży, kultywowany, bez obiektów sztuki* (za pierwsze dwa) (1)

Park Sosnowy w Ciechocinku (-)

Park miejski mniejszy (powierzchnia od 1-4 ha) z obiektami sztuki** (za pierwszy) (1)

Partery Hellwiga w Ciechocinku (ciąg spacerowy z kobiercami kwiatowymi) (-)

I.H. Szlaki kulturowe:

Przebiegające przez region lub jego miejscowości materialne lub realne⁴⁶ szlaki

turystyczne o znaczeniu⁴⁷ międzynarodowym (8)

brak

Przebiegające przez region lub jego miejscowości materialne lub realne szlaki o znaczeniu krajowym (za pierwsze trzy) (6),

brak

Przebiegające przez region materialne lub realne szlaki turystyczne o znaczeniu regionalnym (za pierwsze dwa) (3)

brak

Materialne lub realne szlaki turystyczne w regionie (własne) (za pierwsze trzy) (3)

brak

Materialne lub realne szlaki lub trasy w poszczególnych miejscowościach regionu (za pierwsze trzy) (3)

Szlak Solankowy w Ciechocinku (3)

Wirtualne szlaki turystyczne⁴⁸, przebiegające przez teren regionu (za pierwsze trzy) (2)

brak

Wirtualne trasy tematyczne w miejscowościach regionu (za pierwsze trzy) (1)

brak

Podziemne trasy turystyczne stale dostępne na terenie regionu (7)

brak

Regularna oferta objazdu turystycznego z przewodnikiem (za pierwsze dwie trasy) (3)

brak

Oferta objazdu turystycznego z przewodnikiem na zamówienie (za pierwsze dwie trasy) (1)

brak

Dodatkowe wersje językowe oferty objazdu z przewodnikiem (za dwie pierwsze) (1)

brak

Kategoria II: Elementy obsługi turystycznej:

II.A. Informacja turystyczna:

Informacja turystyczna na miejscu, regularnie czynna (2)

Punkt Informacji Turystycznej w Ciechocinku (2)

Informacja w językach obcych, (za każdy język do trzech) (1)

Punkt Informacji Turystycznej w Ciechocinku, język angielski (1)

Przewodnicy miejscy lub terenowi na zamówienie (3)

Ciechocinek, przewodnicy PTTK w ramach prowadzonej samodzielnie działalności gospodarczej (3)

Przewodnicy miejscy lub terenowi, (za każdy język do czterech) (1)

brak

Aktualny⁴⁹ własny materiał informacyjny wysokiej jakości na temat regionu lub jego miejscowości (ogólnie) (2)

brak

Wersje obcojęzyczne materiału informacyjnego wysokiej jakości (każdy język do trzech) (1)

brak

Pozostały* aktualny materiał informacyjny⁵⁰: (1)

Ciechocinek, Wydawnictwa Biura Kultury, Sportu i Promocji Miasta (1)

Wersje obcojęzyczne pozostałego materiału informacyjnego* (od dwóch języków) (1)

brak

II.B. Infrastruktura turystyczna:

Hotele 5,4,3,2,1-gwiazdkowe, hostele, schroniska, kwatery zorganizowane⁵¹ – (za pierwsze dwa obiekty każdej kategorii) (2)

*Hotel Amazonka**** w Ciechocinku (2)*

*Hotel Villa Park Med & Spa**** w Ciechocinku (2)*

*Hotel Pałac Łazienki II**** w Ciechocinku (-)*

*Hotel Kopernik*** w Ciechocinku (2)*

*Hotel Pod Jemiołą*** w Ciechocinku (2)*

*Hotel Austeria Conference & Spa*** w Ciechocinku (-)*

*Hotel Villa Palinka*** w Ciechocinku (-)*

*Hotel Willa Radwan** w Aleksandrowie Kujawskim (2)*

Pensjonat Odyseja w Ciechocinku (2)

Jaskinia Solna " Pod Jedlicą" w Ciechocinku (2)

Istniejąca oferta pakietowa⁵² hoteli z usługami turystycznymi (za pierwsze dwie oferty w różnych klasach) (1)

*Villa Park Med & SPA**** w Ciechocinku (Oferta integracyjna - Gra miejska „Z miłości i soli”) (1)*

Restauracje⁵³ z autentyczną kuchnią regionalną⁵⁴, (za pierwszy obiekt) (3)

brak

Restauracje z autentyczną krajową kuchnią tradycyjną (za pierwszy inny⁵⁵ obiekt) (2)

Restauracja Amazonka w Ciechocinku (2)

Inne restauracje (za pierwszy obiekt) (1)

Restauracja Warzelnia Smaku w Ciechocinku (1)

Dodatkowe punkty za historyczne wnętrza restauracji (za pierwsze dwa obiekty) (1)

Restauracja - kawiarnia Bristol w Pijalni Wód Mineralnych w Ciechocinku (1)

Dodatkowe punkty za ofertę kulturową w restauracji⁵⁶ (za pierwsze dwa obiekty) (1)

Fajfy w Amazonka Conference & SPA w Ciechocinku (1)

Fajfy w restauracji - kawiarni Bristol (1)

Dodatkowe punkty za restauracje otwarte po godzinie 22 (za pierwszą) (1)

brak

Dodatkowe punkty za restauracje otwarte po godzinie 24 (za pierwszą) (1)

brak

Bistra, bary (za pierwszy obiekt) (1)

Bar Smak w Ciechocinku (1)

Możliwość wynajęcia⁵⁷ na miejscu autokaru, minibusa, samochodu (za pierwsze dwie oferty) (2)

brak

II.C. Infrastruktura komunikacyjna:

Lotnisko z połączeniami międzynarodowymi w odległości mniej niż 50 km od centrum regionu (1 godzina na dotarcie) (4)

Ciechocinek - Port Lotniczy w Bydgoszczy (>70 km, <1 h) (4)

Lotnisko z połączeniami krajowymi* w odległości mniej niż 50 km od centrum regionu (3)

brak

Duży dworzec kolejowy⁵⁸ na miejscu (za pierwszy) (3)

Aleksandrów Kujawski (3)

Inny* dworzec kolejowy⁵⁹ na miejscu (za pierwszy) (2)

brak

Dworzec autobusowy⁶⁰ na miejscu (za pierwszy) (2)

brak

Przystanek* autobusowy⁶¹ na miejscu (za pierwszy) (1)

Ciechocinek (1)

Port pasażerski morski⁶² na miejscu (za pierwszy) (3)

brak

Czynna przystań* pasażerska morska lub rzeczna (za pierwszą) (1)

Przeprawa promowa przez Wisłę w Nieszawie (1)

Autostrada lub droga szybkiego ruchu w odległości mniej niż 20 km⁶³ (za pierwsze dwie) (4)

A1, Autostrada Bursztynowa, węzeł Nowy Ciechocinek na terenie powiatu (4)

Droga ekspresowa lub droga główna krajowa w odległości mniej niż 10 km (za pierwsze dwie) (2)

DK91 (Gdańsk - Częstochowa) (2)

DK10 (Warszawa-Szczecin) (2)

Inne połączenie* bez utrudnień dla autokarów (za pierwsze dwa) (1)

brak

Obecność komunikacji miejskiej, gminnej, regionalnej⁶⁴ (2)

brak

Kursy nocne komunikacji miejskiej, gminnej, regionalnej (1)

brak

Całodobowa oferta taxi na miejscu (1)

Taxi Ciechocinek Kurort (1)

Stała oferta powozów, bryczek i inna retro (za pierwszą ofertę) (3)

Ciechocinek, dorożki (3)

Oferta powozów, bryczek i inna retro na zamówienie (za pierwszą ofertę) * (1)

brak

II.D. Promocja turystyczna:

Samodzielny udział regionu lub wchodzących w jego skład miejscowości, gmin lub obiektów w światowych prestiżowych targach turystycznych (za każde stoisko w roku do trzech) (3)

brak

Samodzielny udział regionu lub innych podmiotów (jak wyżej) w krajowych targach turystycznych* (za każde stoisko do trzech) (2)

Uzdrowisko Ciechocinek - Targi Turystyczne „Na styku kultur 2019” w Łodzi (2)

Ciechocinek - Międzynarodowe Targi Turystyczne World Travel Show w 2020 roku w Nadarzynie koło Warszawy (2)

Uzdrowisko Ciechocinek - Targi Turystyczne „Na styku kultur 2021” w Łodzi (udział zadeklarowany) (2)

Wydawanie regularnych publikacji o charakterze promocyjnym (za pierwsze 2 w ostatnim roku) (1)

Miesięcznik „Zdrój Ciechociński”(2)

Zorganizowanie podróży/wizyty medialnej⁶⁵ w ostatnich 2 latach (2)

brak

Zorganizowanie konferencji naukowej lub popularyzacyjnej związanej z turystyką w ciągu ostatniego roku (1)

2016, Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Ciechocinek jako perła uzdrowisk polskich i jego znaczenie we współczesnym leczeniu uzdrowiskowo-rehabilitacyjnym (-)

Kategoria III: Pozostała oferta czasu wolnego:

III.A. Instytucje Kultury

Teatr stały⁶⁶ (za pierwszy obiekt) (3)

brak

Filharmonia na miejscu (3)

brak

Stała oferta⁶⁷ koncertów muzycznych* (za pierwszą ofertę) (2)

brak

Sezonowa oferta teatralna lub muzyczna** (za pierwsze dwie) (1)

Teatr letni w Ciechocinku (1)

Muszla koncertowa w Paru Zdrojowym w Ciechocinku (1)

Opera na miejscu (2)

brak

Teatr muzyczny (operetka, rewia lub musical) na miejscu (za pierwszą ofertę) (2)

Teatr letni w Ciechocinku (2)

Kino stałe (za pierwszy obiekt) (2)

Kino „Zdrój” w Ciechocinku (2)

III.B. Atrakcje krajobrazowe:

Góry ze znakowanymi szlakami turystycznymi na terenie regionu (2)

brak

Jeziora (zdatne do kąpielii, dostępne) ze szlakami pieszymi/rowerowymi (pierwszy akwen) (2)

brak

Brzeg morski na terenie regionu (3)

brak

Pomniki przyrody (za pierwsze dwa) (1)

Skupienie drzew na terenie zabytkowego parku Trojanowskich w Aleksandrowie Kujawskim (1)

Platan klonolistny w Sierchowie, gm. Nieszawa (1)

Wieże widokowe stale dostępne (za pierwsze dwie) (1)

Taras widokowy Tężni nr 1 w Ciechocinku (1)

Możliwość zamówienia lotu turystycznego nad regionem lub miejscowością (za pierwszą) (3)

brak

III.C. Oferta sportowa, edukacyjna i rekreacyjna⁶⁸:

Baseny kryte ogólnodostępne – (za pierwszy obiekt) (2)

Ciechocinek, liczne baseny w obiektach sanatoryjnych, tymczasowo dostępne wyłącznie dla kuracjuszy (2)

Baseny otwarte ogólnodostępne – (za pierwszy obiekt przy braku basenu krytego) (1)

Wodny Plac Zabaw w Ciechocinku (-)

Plaże morskie ogólnodostępne, plaże jeziorne, rzeczne – (za pierwszy obiekt) (2)

Ciechocinek, plażę miejską nad Wisłą (2)

Stała oferta kursów językowych⁶⁹ ogólnodostępnych (za pierwszą ofertę) (2)

Centrum Języków Obcych "Piątkowscy" Aleksandrów Kujawski (2)

Sezonowa* oferta kursów językowych ogólnodostępnych (za pierwszą ofertę) (1)

nie dotyczy

Stale centra sportowe⁷⁰ z ofertą ogólnodostępną (za pierwszy obiekt) (2)

Hala Sportowa – "OSIR" w Ciechocinku (2)

Sezonowe* centra sportowe z oferta ogólnodostępną (za pierwszy obiekt)(1)

nie dotyczy

Stadiony sportowe (za pierwszy obiekt) (1)

Stadion Miejski im. Zdzisława Kokowicza w Aleksandrowie Kujawskim (1)

Szkoły i szkolenia sportowe ogólnodostępne (jeździeckie, lotnicze, inne) (pierwsze dwa) (1)

Ciechocinek, Rancho pod Olszyną (1)

Ciechociński Klub Jeździecki "Bonanza (1)

Lodowiska ogólnodostępne stałe (za pierwszy obiekt) (2)

brak

Lodowiska sezonowe* (za pierwszy obiekt) (1)

brak

Kategoria IV: Inne czynniki wspierające turystykę kulturową:

IV. A. Instytucje w regionie:

Obecność uniwersytetu⁷¹ w regionie (za pierwszy) (4)

brak

Obecność innej uczelni wyższej w regionie⁷² (za pierwsze dwie) (2)

brak

Obecność siedziby władz państwowych⁷³ (5)

brak

Obecność siedziby władz wojewódzkich (2)

brak

IV.B. Oferta turystyki zdrowotnej w regionie:

Oficjalne kurorty⁷⁴ (za pierwsze trzy miejscowości) (4)

Ciechocinek (zdrojowisko) (4)

Sanatoria i ogólnodostępne ośrodki rehabilitacji⁷⁵ (punkty za pierwsze dwa obiekty)(2)

Ciechocinek (blisko 30 sanatoriów)(4)

IV.C. Oferta turystyki biznesowej w regionie: ⁷⁶

Regularne⁷⁷ organizowanie imprez targowych o przynajmniej krajowym zasięgu (2)

brak

Obecność krajowych central wielkich firm⁷⁸ w regionie (za pierwsze trzy) (2)

brak

Całoroczne centra konferencyjne (za pierwszy obiekt) (3)

Pałac Łazienki II Ciechocinek (3)

IV.D. Oferta shoppingu w regionie:⁷⁹

Galeria zakupów o znaczeniu regionalnym (za pierwszy obiekt) (4) za jeden następny (2)

brak

Autoryzowany punkt sprzedaży specyficznych produktów regionalnych z patentem europejskim (za pierwszy obiekt) (2)

brak

Autoryzowany punkt sprzedaży specyficznych produktów regionalnych znanych na skalę krajową (za pierwszy obiekt) (1),

Sklep firmowy - Uzdrowisko Ciechocinek (1)

Deptak handlowy (za pierwszy) (2)

brak

IV.E. Zagraniczne Partnerstwa Miast i Regionów:⁸⁰

Istnienie zagranicznych związków partnerskich regionu lub jego miejscowości (pierwsze cztery) (1)

Ciechocinek - Bad Dürrenberg (Niemcy) (1)

Aleksandrów Kujawski - Ivančice (Czechy) (1)

Aleksandrów Kujawski – Valka (Łotwa) (1)

Podsumowanie:

kategoria I: 179

kategoria II: 58

kategoria III: 20

kategoria IV: 15

Łącznie: 272

Tabela 1. Zestawienie punktacji dla powiatu aleksandrowskiego w zakresie turystyki kulturowej

Kategoria	Podkategoria	Liczba uzyskanych punktów	Maksymalna liczba punktów
I. Potencjalne cele turystyki kulturowej	I.A Zabytki	102	473
	I.A. a) Obiekty sakralne	24	122
	I.A. b) Zamki i pałace	4	108
	I.A. c) Inne zabytkowe obiekty architektoniczne i techniczne	51+17	140
	I.A. d) Obiekty militarne	1	18
	I.B. Miejsca historyczne lub znaczące	23	168
	I.B. a) Budowle historyczne i monumenty	16	102
	I.B. b) Cmentarze historyczne	6	56
	I.B. c) Budowle współczesne	0	10
	I.C. Pojedyncze dzieła sztuki	3	72
	I.D. Muzea i wystawy	8+2	205
	I.E. Eventy kulturowe	32	150
	I.F. Zakłady przemysłowe z ofertą turystyczną	2	16
	I.G. Kulturowo znacząca oferta przyrodnicza	8	53
I.H. Szlaki kulturowe	3	106	
	<i>RAZEM za kategorię I</i>	179	1243
II. Elementy obsługi turystycznej	II.A. Informacja turystyczna	7	17
	II.B. Infrastruktura turystyczna	22	51
	II.C. Infrastruktura komunikacyjna	21	32
	II.D. Promocja turystyczna	8	20
		<i>RAZEM za kategorię II</i>	58
III. Pozostała oferta czasu	III.A. Instytucje Kultury	6	12
	III.B. Atrakcje krajobrazowe	3	14
	III.C. Oferta sportowa, edukacyjna i	11	13

wolnego	rekreacyjna		
	<i>RAZEM za kategorię III</i>	20	39
IV. Inne czynniki wspierające turystykę kulturową	IV.A. Instytucje w regionie	0	15
	IV.B. Oferta turystyki zdrowotnej	8	16
	IV.C. Oferta turystyki biznesowej	3	11
	IV.D. Oferta shoppingu	1	11
	IV.E. Zagraniczne Partnerstwa Miast i Regionów	3	4
	<i>RAZEM za kategorię IV</i>	15	57
SUMA (WSZYSTKIE KATEGORIE)		272	1453

III. Ocena mikroregionu z punktu widzenia turystyki kulturowej

Pod względem historyczno-etnograficznym powiat aleksandrowski położony jest na Kujawach, w ich wschodniej nadwiślańskiej części, nazywanej Kujawami Białymi. Według klasyfikacji fizycznogeograficznej J. Kondrackiego (1998) powiat obejmuje fragmenty dwóch mezoregionów - Kotliny Toruńskiej (315.34) Równiny Inowrocławskiej (315.55). W rzeźbie terenu przeważają więc formy związane z działalnością erozyjno-akumulacyjną rzek oraz formy będące efektem procesów denudacyjnych, torfotwórczych i eolicznych. Powiat aleksandrowski obejmujący powierzchnię 475 km² jest najmniejszą jednostką tej rangi w województwie kujawsko-pomorskim. Współcześnie w strukturze użytkowania gruntów przeważają tu zdecydowanie użytki rolne. Lasy stanowią jedynie około 7% obszaru powiatu, koncentrując się w jego północnej części. Na terenie powiatu wydzielono 9 gmin, w tym 3 gminy miejskie (Aleksandrów Kujawski, Ciechocinek, Nieszawa) i 6 gmin wiejskich (Aleksandrów Kujawski, Bądkowo, Koneck, Raciążek, Waganiec i Zakrzewo). Spośród miast największym zaludnieniem (12 tys. mieszkańców) charakteryzuje się Aleksandrów Kujawski będący siedzibą powiatu, niewiele jednak ustępuje mu pod tym względem pobliski Ciechocinek (10 tys. mieszkańców). Znacznie mniejszym ośrodkiem miejskim jest Nieszawa (poniżej 2 tys. mieszkańców).

W wyniku przeprowadzonej waloryzacji turystyczno-kulturowej powiatu aleksandrowskiego ustalono, że badany mikroregion w najważniejszej dla oceny kategorii (I. Potencjalne cele turystyki kulturowej) uzyskał **179** punkty, co kwalifikuje go do jednostek o **średnim potencjale** (przedział punktowy 100-250). Powiat

aleksandrowski należy do tych mikroregionów, których potencjał generowany jest w dużej mierze przez istnienie jednego typu silnych atrakcji turystyczno-kulturowych. W rozpatrywanym przypadku jest to zespół urbanistyczny uzdrowiska w Ciechocinku. Spośród wszystkich przydzielonych w formularzu raportu oceny punktów dla kategorii I ponad połowa dotyczy walorów materialnych i niematerialnych bezpośrednio związanych z funkcją uzdrowiskową tego miasta i dziedzictwem kulturowym z niej wynikającym. Mamy w tym przypadku do czynienia z wyjątkowym w skali nizinnej części Polski przypadkiem jednostki osadniczej (od 1916 roku miasta), której rozwój przestrzenny nieprzerwanie od I połowy XIX w. podporządkowany jest celom leczniczo-wypoczynkowym. Przejawia się to w specyfice architektoniczno-funkcjonalnej zabudowy oraz rozplanowania samego miasta z dużym udziałem terenów parkowych (Maik i Przybecka-Maik 2014). Obiektem o zdecydowanie pierwszoplanowym znaczeniu są tężnie, wzniesione w latach 1822-1859 jako obiekt przemysłowy służący zateżnieniu solanki, który bardzo szybko zaczęto traktować jako ogromne inhalatorium. I chociaż współcześnie na terenie Polski spotkać można blisko 100 obiektów tego typu (Faracik 2020), tężnie w Ciechocinku pozostają jak dotąd niedoścignionym pod względem rozmiarów pierwowzorem. Nieprzypadkowo więc tężnie stanowią nie tylko symbol Ciechocinka, ale również jeden z najbardziej rozpoznawalnych obiektów zabytkowych na terenie woj. kujawsko-pomorskiego, niewątpliwie należący do kanonu turystycznego przynajmniej w skali regionu. Zespół tężni (łącznie trzy obiekty), w skład którego wchodzi również obudowa źródła, warzelnia soli i rezerwuar solanki, od roku 1981 znajdują się w rejestrze zabytków prowadzonym przez Narodowy Instytut Dziedzictwa. Ochronie instytucjonalnej na poziomie krajowym podlegają również: Park Tężniowy z budynkami (pozostałości zespołu basenowo-solankowego, hydrofornia, budynek główny z przebieralniami, dawny szpital), Park Zdrojowy z budynkami (pijalnia wód mineralnych, muszla koncertowa, kręgielnia, budynek maszyny parowej, szalet) oraz Park Sosnowy, zespół łazienek (5 obiektów), drewniany Teatr Letni, budynek dyrekcji uzdrowiska, wille (np. tzw. Dworek Prezydenta RP) oraz inne budynki mieszkalne dla kuracjuszy. Listę wymienionych obiektów uzupełniają neogotycka Kolegiata Świętych Apostołów Piotra i Pawła z końca XIX w. oraz zespół budynków dworca kolejowego. O ile każdy z nich z osobna trudno uznać za spektakularne dzieła architektoniczne, to one wszystkie razem tworzą unikalny klimat miasta uzdrowiskowego, obecny tu już pod koniec XIX

w. Ciechocinek był największym i jednym z najmodniejszych uzdrowiskiem w Królestwie Polskim (Piskozub 2010). Do dziś zresztą cieszy się ono bardzo dobrą rozpoznawalnością wśród polskich uzdrowisk (Góra 2013; Kaczor i Szczepankowska 2014, Barczak i in. 2018). W 2017 roku zespół łożysk i warzelni soli wraz z parkami Tężniowym i Zdrojowym został umieszczony na Liście Pomników Historii (przydzielono dodatkowe punkty w formularzu oceny).

Współcześnie Ciechocinek stanowi największe pod względem liczby odwiedzających uzdrowisko nizinne w Polsce (Praca zbiorowa, 2018), specjalizujące się w leczeniu dorosłych i dzieci w zakresie schorzeń: narządów ruchu, układu krążenia, układu oddechowego, układu nerwowego i metabolicznych. Wykorzystywane są tu miejscowe surowce balneologiczne w postaci solanek i borowin (Madeyski 1966).

Pozostałe walory materialne powiatu w większości przypadków należy traktować jedynie jako uzupełnienie jego wiodących atrakcji związanych z Ciechocinkiem. Cechuje je mały zasięg oddziaływania, a dodatkowo znaczne rozproszenie. I tak nieliczne ślady średniowiecznej historii regionu zachowały się w Nieszawie i Raciążku. Nieszawa to miasto o ciekawych okolicznościach powstania. Wskutek porozumień polsko-krzyżackich miasto podlegało relokacji wzdłuż Wisły, w górę jej biegu - obecna lokalizacja z 1460 roku jest trzecią w jego historii. Historyczne założenie urbanistyczne miasta figuruje w rejestrze zabytków NID, chociaż tak naprawdę można mówić obecnie o zachowaniu jedynie zrębu obecnego układu urbanistycznego z prostokątnym, wydłużonym rynkiem, który w XIX w. podlegał regulacji. Jedynym obiektem w Nieszawie, którego początki sięgają czasów średniowiecznych jest późnogotycki kościół św. Jadwigi z XIV w., w późniejszych wiekach wielokrotnie przebudowywany. Z zabytkowego wyposażenia świątyni wyróżnić należy stalle z XVII w. Charakterystyczne jest położenie Nieszawy bezpośrednio przy Wiśle. Panoramę miasta można obserwować z pokładu kursującego tu promu łączącego dwa brzegi rzeki. Współczesna wieś Raciążek to dawne średniowieczne miasto, które utraciło prawa miejskie w 1870 roku. Najważniejszym zabytkiem miejscowości są udostępnione dla turystów ruiny zamku biskupiego z XIV w. (zabezpieczona trwała ruina) jednocześnie będące punktem widokowym na dolinę Wisły. W centralnej części Raciążka wznosi się późnogotycki Kościół Wszystkich Świętych i św. Hieronima z XV w.

W odróżnieniu od Ciechocinka, Aleksandrów Kujawski będący siedzibą powiatu, nie stanowi ciekawej destynacji turystyczno-kulturowej. Ma to związek z faktem iż miejscowość przez długi czas swojego istnienia funkcjonowała jako osada przylegająca do powstałej w 1862 roku stacji granicznej między zaborem pruskim i rosyjskim na trasie Kolei Warszawsko-Bydgoskiej, czego świadectwem jest okazały ale jednocześnie zaniedbany budynek dworca kolejowego (w rejestrze zabytków z wieżą ciśnień i przyległymi budynkami mieszkalnymi). Do naszych czasów nie zachowały się obiekty dokumentujące wielokulturowość aleksandrowskiej społeczności. Nie przetrwała zarówno synagoga z lat 30. XX w. jak i cerkiew św. Aleksandra Newskiego z 1877 roku. Na terenie miasta znajduje się obecnie jedynie kaplica prawosławna w dawnej plebanii oraz cmentarz Ukraińców, zmarłych w Obozie Internowania nr 6 w Aleksandrowie Kujawskim w latach 1920-1921. Do ciekawszych pod względem architektonicznych (ale o lokalnym znaczeniu) obiektów można zaliczyć eklektyczny pałac rodziny Trojanowskich z pocz. XX w. oraz neogotycki kościół parafialny pw. Przemienienia Pańskiego z końca XIX w.

Pewien potencjał regionu związany jest z miejscami (obiektami) nawiązującymi do literatury. We wsi Łazieniec tuż obok Aleksandrowa Kujawskiego znajduje się dom rodzinny Edwarda Stachury. W miejscowości tej odbywa się kameralny event poetycki pod nazwą Ogólnopolskie Spotkania Poetów "Biała Lokomotywa". Tegoroczne spotkanie to już 20. edycja wydarzenia. Ponadto najprawdopodobniej na terenie powiatu aleksandrowskiego (w grę wchodzi Ciechocinek, Aleksandrów Kujawski, Otorowo, Nieszawa, Wyspa Dzikowska) toczyła się akcja "Wyspy Złoczyńców", jednej z najbardziej popularnych powieści Zbigniewa Nienackiego z serii przygód Pana Samochodzika.

Na końcową ocenę potencjału turystyczno-kulturowego mikroregionu pozytywny wpływ miała liczba i ranga wydarzeń kulturowych, zarówno kultury wysokiej jak i masowej (I.E). Za najważniejszy uznano Międzynarodowy Festiwal Piosenki i Kultury Romów w Ciechocinku związany z charyzmatycznym Don Vasylem, poetą i animatorem kultury romskiej. Obecność wykonawców z zagranicy to nie wystarczająca przesłanka aby festiwal uznać za wydarzenie o międzynarodowym oddziaływaniu, z pewnością jest ono bardzo popularne w Polsce, chociażby ze względu na to, że jest ono regularnie transmitowane przez ogólnokrajową telewizję. Uzdrowisko w Ciechocinku to przestrzeń, w której z powodzeniem organizowane są także inne interesujące eventy, zarówno kultury wyższej i masowej. W przypadku

pozostałych walorów, stanowiących potencjalne cele turystyki kulturowej mikroregion prezentuje się raczej słabo. Mowa tu o tych walorach, które mogłyby stać się magnesem przyciągającym turystów spoza regionu. Dotyczy to w szczególności szlaków kulturowych, zarówno materialnych jak i wirtualnych. W tej kategorii uwzględniono jedynie Szlak Solankowy, dobrze oznakowany i zachęcający do zwiedzania miasta, niemniej jednak wybitnie lokalny. Przez teren powiatu aleksandrowskiego przebiegają oczywiście szlaki turystyczne (piesze, rowerowe czy samochodowe), ale nie spełniają one wymagań stawianych szlakom turystyczno-kulturowym rozumianym jako szlaki tematyczne, posiadające jako swój punkt ogniskujący walor kulturowy lub element dziedzictwa kulturowego, przy czym kluczową rolę odgrywają w nim atrakcje o charakterze kulturowym.

Badany mikroregion posiada silną pozycję w zakresie infrastruktury turystycznej, zwłaszcza jeśli chodzi o obiekty świadczące usługi noclegowe. Według danych GUS w 2019 roku na terenie powiatu funkcjonowało 61 obiektów turystycznych, dysponujących się co najmniej 10 miejscami noclegowymi. Są to zarówno obiekty hotelowe kategoryzowane (w tym dwa czterogwiazdkowe) jak i pensjonaty. Pod tym względem analizowana jednostka zajmuje pierwszą lokatę w woj. kujawsko-pomorskim, przed Toruniem i Bydgoszczą. Podobnie jak w przypadku rozmieszczenia walorów kulturowych w powiecie, również tu zaznacza się duża polaryzacja - zdecydowana większość obiektów noclegowych zlokalizowana jest w Ciechocinku. Oferta gastronomiczna jest skromniejsza, nie tyle pod względem ilości, co dbałości o specyfikę kuchni oraz oryginalności wystroju wewnątrz.

Powiat aleksandrowski generalnie cechuje bardzo dobra dostępność komunikacyjna, co jest związane z przebiegającą przez mikroregion Autostradą Bursztynową A-1, z węzłem położonym pomiędzy Ciechocinkiem a Aleksandrowem Kujawskim - obydwie miasta oddalone są w linii prostej o około 8 km. Dogodne połączenie samochodowe zapewnia również DK91 biegnąca od Gdańska do Częstochowy. Aleksandrów Kujawski pozostaje ważną stacją w sieci kolejowej kraju. Jest on skomunikowany z takimi miastami jak np. Szczecin, Gdańsk, Łódź, Warszawa, Katowice czy Lublin oraz największymi miastami woj. kujawsko-pomorskiego: Toruniem, Włocławkiem i Bydgoszczą.

Na zakończenie tej części komentarza należy stwierdzić, że raport waloryzacyjny został opracowany na przełomie lat 2020 i 2021 a więc w niezwykle trudnych dla turystyki warunkach, związanych z pandemią wirusa Covid-19. Z tego

względu okres poprzedzający ocenę potencjału turystyczno-kulturowego mikroregionu, trudno uznać za w pełni reprezentatywny. Dotyczy to przede wszystkim ograniczonej dostępności turystycznej walorów, obniżonej frekwencji a więc i rangi w przypadku wydarzeń kulturalnych a przede wszystkim zamrożenie obsługi turystycznej (noclegi, gastronomia, usługi przewodnickie itp.). Oczywiście można założyć, że stan posiadania w tym względzie zostanie w przyszłości odtworzony. Powiat aleksandrowski ma zresztą ku temu dobre warunki, o czym będzie mowa w dalszej części opracowania. Jednak kiedy to się stanie? W jakim zakresie? - pozostaje wielką niewiadomą, podobnie jak w innych rejonach kraju. Należy przecież uwzględnić nie tylko bilans utraconych szans ale również straty ekonomiczne i moralne, osób czy instytucji. Z pewnością decyzje organizacyjne i biznesowe w sektorze turystyki przez długie lata będą podejmowane zdecydowanie bardziej ostrożnie niż przed pandemią, która zresztą jeszcze nie została opanowana. Z drugiej strony przebieg pandemii doprowadził w regionie do dość zaskakującej sytuacji. Wiosną 2021 roku, kiedy ruch turystyczny w Polsce niemal zamarł ze względu zamrożenie infrastruktury noclegowo-gastronomicznej, powiat aleksandrowski a dokładnie Ciechocinek stał się celem masowych przyjazdów osób chcących się zaszczepić przeciwko Covid-19. W efekcie stał się on liderem akcji szczepień, obsługującym nie tylko województwo kujawsko-pomorskie ale również inne rejony Polski.

IV. Postulaty dotyczące rozwijania turystyki kulturowej

Z punktu widzenia turystyki, również turystyki kulturowej najcenniejszą atrakcją mikroregionu jest miasto Ciechocinek, którego rozwój nieprzerwanie od ponad wieku podporządkowany jest funkcji uzdrowiskowej. Efektem tego procesu jest układ urbanistyczny i architektura miasta oraz inne materialne i niematerialne elementy, które składają się na specyficzną atmosferę tej nadwiślańskiej miejscowości. Zupełnie kluczową kwestią jest więc utrzymanie statusu i popularności uzdrowiska, co wcale nie jest takie oczywiste i dane raz na zawsze. Korzystną okolicznością jest fakt, iż strefa najściślejszej ochrony kurortu (strefa "A") w której znajdują się zakłady i urządzenia lecznictwa uzdrowiskowego, a w której niedopuszczalna jest budowa m.in.: lokalizacji nowego budownictwa wielorodzinnego i jednorodzinnego, zakładów przemysłowych, produkcji rolniczej i zwierzęcej, stacji paliw, parkingi o większej liczbie miejsc, warsztatów samochodowych, składów opału

i ogólnie obiektów, które mogą utrudniać lub zakłócać przebywanie pacjentów na tym obszarze obejmuje, ponad 20% powierzchni miasta. Jeśli weźmiemy pod uwagę, zasięg strefy "B" gdzie niedopuszczalne jest między innymi lokalizowanie obiektów handlowych o powierzchni większej niż 400 m² z obiektami towarzyszącymi, wyrębu drzew leśnych i parkowych, z wyjątkiem cięć sanitarnych, lokalizacji parkingów o wielkości powyżej 50 miejsc postojowych okazuje się, że zabezpieczenie podstawowej tkanki funkcjonalnej uzdrowiska dotyczy ponad 50% powierzchni miasta. Co więcej w strefie "C" będącej otuliną uzdrowiska obowiązują również ograniczenia dla inwestorów wynikające z ochrony fizjografii uzdrowiska i jego założenia przestrzennego oraz właściwości lecznicze klimatu. Ten ostatni element w Ciechocinku wydaje się być nie zagrożony, w przeciwieństwie do wielu innych polskich uzdrowisk, borykających się z problemem zanieczyszczenia powietrza, których emiterem są urządzenia grzewcze, przemysł i środki transportu. W tej sytuacji można się skupić na kształtowaniu ładu przestrzennego kurortu w którym współistnieją obiekty reprezentujące różne etapy jego historycznego rozwoju, zarówno tych najwcześniejszych dwiętnastowiecznych, poprzez obiekty z okresu międzywojennego aż do tych (licznych) dokumentujących czasy PRL. Pod tym względem Ciechocinek to miasto kontrastów, co w sumie zaskakuje. Obiekty zadbane, w dobrym stanie technicznym i estetycznym, sąsiadują ze zdewastowanymi pustostanami, które kojarzą się raczej z potencjalnym celem wypraw typu urbex, niż z harmonijnym urządzeniem przestrzeni uzdrowiskowej. Najbardziej uderzającym i jednocześnie symbolicznym przypadkiem są pozostałości dawnego basenu termalno-solankowego, znajdujące się pomiędzy tężniami, a więc w najbardziej reprezentacyjnej części miasta. Obiekt ten, wybudowany według projektu Romualda Gutta (architektura) i Aleksandra Szniolista (inżynieria sanitarna), został oddany do użytku w 1932 roku. W tym czasie była to największa tego typu budowla Europy a w otwarciu basenu wziął udział Prezydent RP Ignacy Mościcki. Obiekt pomimo fatalnego stanu znajduje się na liście konserwatora zabytków co paradoksalnie bardziej utrudnia niż ułatwia jego rewitalizację. Współczesne wymagania techniczne i sanitarne dla obiektów basenowych znacznie różnią się od tych obowiązujących w przeszłości. W ruinę stopniowo popada nie użytkowany kompleks Łazienek nr III, tzw. Błotnych. Co ciekawe ten reprezentacyjny w przeszłości budynek, zrealizowany w stylu eklektycznym wg projektu Jerzego Majewskiego, jest przedstawiany na miejskiej stronie internetowej jako "wielka atrakcja uzdrowiska i miejsce

pamiątkowych zdjęć". Być może - ale wyłącznie jako element kompozycji dla przyległych do niego Parterów Hellwiga (dywany kwiatowe). Wątpliwości nie ma za to żadnych w przypadku innego niszczonego wielkokubaturowego budynku, dawnego sanatorium wojskowego "Wiarus" z okresu PRL, położonego przy ul. Marszałka Piłsudskiego. Zdziwienie zwiedzających budzić może obecność ruin dawnych lokali gastronomicznych w najbardziej wizytowych punktach miasta: restauracji "Oaza" w Parku Zdrojowym i kawiarni "Parkowa" w Parku Tężniowym. Przynajmniej dwa obiekty zabytkowe w ciągu ostatnich kilkunastu lat zniknęły z mapy miasta w podejrzanych okolicznościach w wyniku pożaru: dawny hotel Müllera z poł XIX w., będący przykładem architektury szachulcowej oraz olenderska chałupa z 1783 roku zlokalizowana w Słońsku Górnym. Oczywiście przy tych wszystkich niedociągnięciach, wynikających najczęściej z wad formalno-prawnych obiektów/lokalizacji, nie można pominąć działań mających na celu poprawę stanu walorów turystycznych, na czele z realizowanym obecnie remontem dwóch ciechocińskich tężni o budżecie wynoszącym 22 mln złotych.

Ciechocinek jest jedną z najbardziej rozpoznawalnych miejscowości uzdrowiskowych w Polsce, co ma pewne konsekwencje w jego postrzeganiu. Kojarzy się on raczej z miastem, które odwiedzają głównie osoby starsze w celach zdrowotnych, nie zaś z ośrodkiem turystycznym skierowanym do ogółu społeczeństwa. Jak się wydaje Ciechocinek w zdecydowanie większym stopniu mógłby wykorzystać swój potencjał wynikający z bardzo dobrej dostępności do autostrady A-1, jednej z najważniejszych arterii komunikacyjnych w kraju. Dotyczy to zwłaszcza podróżujących z wybrzeża w góry i na odwrót. Tym co mogło by skłonić ich do chociażby krótkiego pobytu na terenie miasta to dobrze rozwinięta infrastruktura gastronomiczna. Na chwilę obecną jest ona pod względem ilościowym dobrze rozwinięta, zaznacza się jednak pewien niedostatek w ciekawej, atrakcyjnej ofercie kulinarnej. Ciechocinek pod tym względem mógłby stanowić okno na świat dla kuchni regionalnej Kujaw. Innym sposobem przyciągnięcia młodszych grup turystów może być rozwijanie i promowanie usług typu spa & wellness a więc działania skierowane do osób, czynnych zawodowo, prezentujące zabiegi uzdrowiskowe w nowoczesnej odsłonie, bez powiązania ich ze świadczeniami realizowanymi w ramach publicznej służby zdrowia. Należy zwrócić uwagę iż współczesne leczenie uzdrowiskowe obciążają znacznie stereotypy, ukształtowane jeszcze w czasach PRL. Jak wspomniano wcześniej Ciechocinek charakteryzuje się bardzo dobrze rozwiniętą

siecią noclegową. Jest to więc wręcz idealne miejsce na realizację turystyki biznesowej, wraz z charakterystyczną dla niej ofertą pakietów turystycznych. Uzyskany w powyższy sposób wzrost odwiedzających w oczywisty sposób przekładać się musi na wzrost korzystających z atrakcji turystyczno-kulturowych, czy też ogólnie turystycznych. Jednak proces ten wymaga uważnej i świadomej stymulacji. Z punktu widzenia interesów miasta nadrzędną wartością pozostaje atmosfera właściwa dla uzdrowisk, które powinny być wolne od tłoku, zanieczyszczeń, hałasu, sprzyjająca regeneracji i wypoczynkowi fizycznemu i psychicznemu.

Mimo iż w przypadku Ciechocinka bliskość Wisły nie stanowiła czynnika miastotwórczego, to jednak związki miejscowej społeczności z rzeką były silne z racji jej bliskiego sąsiedztwa. Wątek ten jest stosunkowo słabo zaznaczony w strategii rozwoju miasta. Dominuje postrzeganie Wisły jako zagrożenia ze względu na występujące na niej powodzie. Dało to o sobie znać na zwłaszcza przy określeniu zdecydowanie pozytywnego stanowiska miejscowych władz samorządowych w dyskusji nad lokalizacją zapory wodnej na terenie powiatu aleksandrowskiego. Tymczasem budowa zapory i elektrowni wodnej w Siarzewie spowoduje, że uzdrowisko w Ciechocinku znajdzie się dosłownie u stóp, najpierw wielkiej budowy, wraz z jej rozległym systemem logistycznym, a następnie wielkiej budowli hydrotechnicznej i zakładu przemysłowego stanowiących realne zagrożenie dla zachowania właściwości klimatu lokalnego i stabilności warunków hydrogeologicznych - żywotnych zasobów uzdrowiska.

V. Powiat aleksandrowski jako destynacja turystyki kulturowej

Biorąc pod uwagę wyniki przeprowadzonej waloryzacji, będącej jednocześnie próbą usystematyzowania zasobów kulturowo-turystycznych powiatu aleksandrowskiego stwierdzono, że na chwilę obecną mikroregion a zwłaszcza Ciechocinek i jego najbliższa okolica może stanowić samodzielny cel turystyki kulturowej w dziedzinie turystyki dziedzictwa kulturowego, turystyki uzdrowiskowej z elementami turystyki kulturowej oraz turystyki eventowej.

Turystyka dziedzictwa kulturowego

Umieszczenie w roku 2017 zespołu tężni i warzelni soli wraz z parkami Tężniowym i Zdrojowym w Ciechocinku na liście Pomników Historii tylko usankcjonowało stan faktyczny. Od wielu lat miasto to wraz z najważniejszymi

zabytkami techniki i architektury należy do kanonu turystycznego i krajoznawczego, nie tylko województwa (Hermann i Miłoszewski 2017), ale również Polski. Mamy tu do czynienia z unikatowym zespołem zabytkowych budowli, budynków i urządzeń przemysłowych, powiązanych z przestrzenią rekreacyjną uzdrowiska, służących produkcji spożywczej soli warzonej oraz wykorzystywanych w przyrodolecznictwie. Jest artefaktem o szczególnym znaczeniu historycznym i naukowym dokumentującym charakter działalności przemysłowej i uzdrowiskowej. Wyjątkowe wartości zabytkowego zespołu przejawiają się w autentyczności i integralności elementów zespołu, zachowania oryginalnej konstrukcji i formy, kontynuacji funkcji, oraz skomponowania z krajobrazem. Budowa obiektów ciechocińskiej fabryki soli na rozległym terenie wskazuje na wysokie kwalifikacje budowniczych, umiejętnie wykorzystujących wiedzę o prawach przyrody oraz czerpiących z nowoczesnych w pierwszej połowie XIX w. technologii i rozwiązań konstrukcyjnych. Szczególnym tego wyrazem są wielkie drewniane tęźnie solankowe będące przejawem kunsztu ciesielstwa, a także odzwierciedleniem wrażliwości artystycznej budowniczych (www.nid.pl). Za krok w kierunku uatrakcyjnienia pobytu turystyczno-kulturowego w Ciechocinku z całą pewnością można uznać otwarcie Muzeum Warzelnii Soli i Lecznictwa Uzdrowiskowego w nieczynnych pomieszczeniach produkcyjnych funkcjonującej do dziś warzelnii. Wizyta w obiekcie pozwala na lepsze zrozumienie historii warzelnictwa soli i dziejów samego uzdrowiska. Drugą ważniejszą placówką muzealną w regionie jest Muzeum Stanisława Noakowskiego w Nieszawie, prezentujące pamiątki po malarzu. Znajdują się tu również zbiory związane z osobą Ludwika Boucharda, który był nauczycielem Noakowskiego.

Turystyka uzdrowiskowa z elementami turystyki kulturowej

Bardzo dobrą okazją do poznawania walorów kulturowych mikroregionu są pobyty zdrowotne w ciechocińskim uzdrowisku. Przed wszystkim ich uczestnicy biorą autentyczny udział w terapiach uzdrowiskowych o długiej i bogatej historii, odbywających się z wykorzystaniem naturalnych surowców leczniczych (np. wody mineralne, peloidy, gazy lecznicze). Kuracjusze mają możliwość (a często i zalecenie od lekarza prowadzącego) korzystania z całej infrastruktury leczniczej uzdrowiska (pijalnia wód mineralnych, otwarte inhalatoria, baseny, urządzenia do rehabilitacji itd.) w sposób systematyczny i regularny w trakcie całego pobytu. Mimo iż rytm dnia podporządkowany jest sporemu reżimowi organizacyjnemu (np. najczęściej ściśle

określone terminy zabiegów i posiłków) pozostaje im sporo czasu do zagospodarowania we własnym zakresie. Poznawaniu różnych zakątków uzdrowiska i jego okolic sprzyja niewątpliwie fakt, iż terenoterapia rozumiana jako korzystanie z mikroklimatu uzdrowiska, ukształtowania jego terenu, szaty roślinnej, połączonego z aktywnością fizyczną o charakterze dynamicznym (np. spacer, marsze, marszobieg, jazda na rowerze, nordic walking), jest traktowana przez medycynę jako ważne uzupełnienie terapii realizowanej w budynkach sanatoryjnych. Długi, często trzytygodniowy w przypadku uzyskania skierowania z NFZ, pobyt sprzyja aby teren uzdrowiska zwiedzać w sposób niespieszny, odkrywając nowe trasy spacerowe lub przemieszczając się ulubionymi, wzdłuż których położone są charakterystyczne punkty orientacyjne: budynki, obiekty małej architektury, lokale gastronomiczne i inne obiekty usługowe. Naturalną strefą, w której odbywa się tego typu aktywność w Ciechocinku, jak zresztą w większości uzdrowisk są parki reprezentacyjne (Teżniowy, Zdrojowy i Sosnowy) oraz ich otoczenie. Zaletą Ciechocinka jest także to, że w zwartej strefie bezpośredniej ochrony uzdrowiskowej i jej otulinie znajduje się zdecydowana większość atrakcji turystyczno-kulturowych. Ciechocinek zwiedzać można również pod opieką lokalnych przewodników. Usługi tego typu dostępne są dla gości w wielu obiektach sanatoryjnych.

Pobyt w uzdrowisku daje również możliwość odbywania nieco dłuższych wycieczek poza miasto i to niekoniecznie samochodem a na przykład rowerem. Jeśli przyjmiemy za punkt startowy Fontannę "Grzybek" jest ona oddalona o 5 km od Raciążka (ruiny zamku), 7 km od Łazienca (wieś Edwarda Stachury), 8 km od Aleksandrowa Kujawskiego (największe miasto w powiecie), 10 km od Nieszawy (Muzeum Noakowskiego, klasztor pofranciszkański, prom przez Wisłę) i Ostrowąsą (sanktuarium maryjne). Lokalne biura podróży oraz sanatoria organizują również dla kuracjuszy wycieczki autokarowe, ale dotyczy to już raczej destynacji znajdujących się poza granicami powiatu, takich jak Toruń (starówka, planetarium), Licheń (sanktuarium), Inowrocław, Kruszwica i Strzelno (na "Szlaku Piastowskim") czy Chełmno (starówka).

Turystyka eventowa

Tradycją wielu miejscowości uzdrowiskowych w Polsce jest urozmaicenie pobytów sanatoryjnych przez organizację różnego rodzaju wydarzeń kulturalnych w postaci koncertów, recitali, wieczorów poetycko-muzycznych, dancingów itp. Nie

inaczej jest w przypadku Ciechocinka, gdzie szczególnie dużą rozpoznawalnością cieszą się fajfy - zabawy taneczne odbywające się w piątki po godzinie 17. Część wydarzeń odbywających się na terenie miasta może jednak skłonić do przyjazdu także turystów nie nastawionych na pobyt zdrowotny. Do takich z pewnością należy Międzynarodowy Festiwal Piosenki i Kultury Romów, organizowany przez charyzmatycznego Don Vasyła. Co prawda nie odbył się on w 2021 roku, jednak kolejna XXIV edycję festiwalu zaplanowano latem 2022 roku. Sporą popularnością cieszą się Festiwal Wielka Gala Tenorów w Ciechocinku (lipiec) oraz Festiwal Operowo – Operetkowy w Ciechocinku (sierpień). Znaczenie regionalne mają Spotkania z Folklorem Kujaw i Ziemi Dobrzyńskiej w Ciechocinku (czerwiec) oraz Kujawsko-Dobrzyński Dzień Kultury Rolniczej, Leśnej i Łowieckiej w Ciechocinku. Z wydarzeń kulturowych odbywających się głównie poza Ciechocinkiem na szczególne wyróżnienie zasługuje Festiwal Parzybroda - impreza promująca muzykę alternatywną (Białe Błota, Aleksandrów Kujawski, Służewo i Ciechocinek). Składają się na nią koncerty, spotkania z twórcami literackimi, warsztaty, targi wydawców (literackich i muzycznych), projekcje filmowe oraz spotkania z aktywistami proekologicznymi. Organizatorzy zapewniają darmowy wstęp i nocleg na polu namiotowym.

Bibliografia:

- Barczak M., Brudnicki R., Prus P. 2018, Stan obecny i perspektywy rozwoju dla turystyki uzdrowiskowej w województwie kujawsko-pomorskim, Реабілітаційні Та Фізкультурно-рекреаційні Аспекти Розвитку Людини, 3, 99-108
- Faracik R. 2020, Tężnie w Polsce. Geneza, stan i przyszłość zjawiska, Prace Geograficzne, 161, 41–59
- Góra J. 2013, Miejska turystyka uzdrowiskowa i kierunki jej ewolucji w Polsce, Studia Ekonomiczne, 147, 53-67
- Hermann A., Miłoszewski H. 2017, Kanon krajoznawczy województwa kujawsko-pomorskiego, Gall S.C., Toruń
- Kaczor B., Szczepankowska E. 2014, Analiza potencjału turystycznego uzdrowisk i jego odzwierciedlenie w rozwoju turystyki zdrowotnej (na przykładzie Inowrocławia i Ciechocinka), Studia Periegetica, nr 1(11), 51-73
- Kasprzak K. 2016, Polskie uzdrowiska jako atrakcja dla turystyki kulturowej, Turystyka Kulturowa, 1, 131-156

- Madeyski A. 1966, Urządzenia sanitarno-techniczne w uzdrowiskach, Arkady, Warszawa
- Madeyski A. 1979, Podstawy inżynierii uzdrowiskowej, Arkady, Warszawa
- Maik W., Przybecka-Maik M. 2014, Miasta – uzdrowiska jako ważny element sieci miejskiej Europy – ich specyfika i mechanizm rozwojowy, ZN WSG w Bydgoszczy, 23, Współczesne problemy i formy turystyki uzdrowiskowej, 9-32
- Mikos v. Rohrscheidt A. 2016, Turystyka Kulturowa. Fenomen, potencjał, perspektywy, KulTur, Poznań
- Piskozub A. 2010, Rozwój miast uzdrowiskowych w XIX w. na obszarze przedrozbiorowej Rzeczypospolitej, Ekonomiczne Problemy Usług, 60, 312-323
- Praca zbiorowa 2018, Zdrowie i ochrona zdrowia w 2017 r., Główny Urząd Statystyczny, Warszawa -Kraków
- www.nid.pl